

Үбүлүүйдээх биир дойдулаахтарбыт

**ҮТҮӨ-МААНЫ ДЫИЭ КЭРГЭН
АБА БАНЫЛЫГА**

Төрөөбүт-үөскээбит Чурапчыбайт бараксан кэлинтэи кэмгэ ктһи бэйлэт ыһа үүнэн-сайдан, сапта туугуларынан кэрээлэи тулсат дэлэйдэи таһыста. Аһтан сиртэи кэлинт ктһи ор барыта харада хатаһар туугулары баар буолтулар. Ол курдук, эдэр, сапта ыһа буолар ыччаттарга аналлаах ЗАГС дьыта, "Абылты" Кулутура кыһа, улуу тренер Д.Н.Коркунтга аналлаах ураты архитектурайа оһоһуулаах музей дьыта, Чурапчытаагы пенсионнай управление уоһа ктһи балыһа саалататын коһуорулара уода бейһи ктһи боһуолккити Чурапчыны олох ураты-тулсат оһоһуулаах, көстүүлээх буоларын ситистилэр. Дьэ, минньык туугулары оһорон, тутан олоһхо киллэрсэбит ктһини "Россиа Боһуоттаах туттааччыта", "Саха сирин Боһуоттаах туттааччыта", "СР физиктесккй культуура уоһа спорт сайды

ытыгар киллэрбит кылзатын
ниин" уюда атын бөлүмдөрүнөн
назардастырылмышт "Стиль" ХЭТ
директора Степан Тимофеевич
Поговицдин бу күнүгүзгө 60
саатын туюлда.

Книга 1951 сындаахха кулун тутар 11 күнүтэр Мугулайга Мотрина Андриеевна уонна Тимофей Степанович Ногосинньылар дьыт кэргэттөрүгэр бастаагы өрбөнү тохорууга. Кыраый Степа оччотуу тьа ортуун сээрэни олох кэра эрдэгеттэн аатын батына сылдан үлэни-хамсыы, булу-туу-алтыа үөрэммитэ Оскуо-лага чорук сылдан сайыи веко-синиелыан Чыгачан, Арагас, Кэ-тэт сайылыктарга, Тэкээригэ, Кукуйула, Бүөчүмүнүгэ сайылыгы өгүрүк куйааска, өбөтөр курулас ардагы ортуотун бырылыы-ба-дараныи ааксыбыска почтаныи таһап, олохтохтор махтаһарыи элбөхтө: кылгыта. Маны таһынан дьыттыгыр не-тас улар, от-мас бө-лөмүзүн, сайылыи улахан дьону кылгыта тэпкэ өкөө үлэни оро сааһыттан олоххо жэпэстэастэ-эх уонна тулуурдууах, дьүкүкүрдээх буоларга үөрэм-митэ Ол да иһин буоларга буо-лдо, орто оculosуиыи бүтүрээт, "Калыппа" аатынан колхоз Чы-гачынары улаастарга фермага тахсан мччатыры кылга биригэ субан сүөһү корон таһаарыа-ахтык үлэлээбитэ. Ити кэргэттэ-рыи иһэиин толорон, Тихохожан-скый флорка үс сыл сулуустала-ан баран, Дьоккуусайылары тоху-дарственнай университетке ту-туу иркөөнүн илэтигэр үөрөм-

мита Урлук үөрөңи бүтүрэн бар-
рап төрөөбүт удууһунар Чурап-
чыга уламчы тахсабыта. Онто-
мута 40-и сыт ааһа оуста, Сте-
пан Тимофеевич, аталыбытын
курдук, төрөөбүт дийдуутар ал-
бак аксааныах дьыны-уруу, ба-
лыһаны, оскуһаны, ласады,
спортный саалыны, произво-
дственный объекти тутан олоххо
кэллэрэ. Улуусту социаль-
экономическай сайдыыһылар ту-
туу олус улахан суолталаах. Дьэ,
бу хайыскага Степан Тимофе-
евич туохха да төпкөмөт сүдү
кылааты кылларсан үлэстэн-
хамсаан кэллэ дээн бөгөтүк эти-
хэ кэрэһээкитиг.

Степан Тимофеевич олон ардчилгаан Мария Николаевна-длын үйэ чиглэртитэн ордук длолхх олоу олон кэллэр. Иккн үгүснн бйэлээк кыргыт-тарн нггн-үрөгтн, улаатыннар-он олох жог аартар таһар-дылар. Марин Николаевна 1980 сыллаахха Амурдааы Комсо-мольскайга педагогическай ин-ституту бүтэрн, Чугатны орой-уонун Мугудай орто оскуолаты-гар ахсаан учууталын үлэни кэлбита. Билетин ДПКорин аа-лын республикатаары спор-тигай интeрнaт-оскуола-таһарыааахха үлэни-хам-сы сыттар СР үөрэдирития туйгуна, "Старинай учуутал" аа-хаһаайката, 2008 сыллаахха "Россия чулуу учуутал" кон-курс кыһылыаарынан буолбута, быйыны үөрэх дьыллар улуус-ка ынтыһыбыт кылаас салма-аччылары кутахтаргит кытта

"Бастын жилиас салъяаччыта урдук аакка тигисте Мария Николаевна саха өрүлүрүтүр анаа-лаах ахсааны суоттаһылыта бэйэ-тэ оһорон, суруйан таһаарбыт "Ахсаан, толкуй - бүтэ тыһы" (2006 с.) уонна "Олоххо - ахсаан уруутар" (2008 с.) диэн учууталга күүс пособие кыһааһыро бекет-тэнэн тахсаннар республикара састарынып ыллылар. Бэсэ ииннэ-лэр бу кыһааһыро математика учууталларыгар улахан көмөнү оһоруктара диэн бигэ санаалаа-хпын.

Бу дээж кэргэн урдахан кыла-
стара Нидерландын урун көмүс
мэтэлинин бүтүрбита Докуус-
кайдаагы государственный уни-
верситет ийизагы финансовый-
экономический институту үөрө-
нөм бүтүрүп, бишин Докуус-
кайга СР Олох-дөөлөх сыйлан-
наһыларын департаменттар
кылабытай спешиаляһын
үлөтүп сыйлар Отгон кыра кы-
ыс Рена интернет-оокуудан
кыһыл көмүс мэтэлинин бүтүр-
бита Бизин Санкт-Петербурги-
даагы үп уонна экономика уни-
верситеттар үлүс кууруска си-
тификатхтик үөрөнүр Рена -аан
дойдута биллэр куурустэх дуобат-
чыт, Россия, норуоттар элек ар-
дыларынаагы уонна ФМЖД
сюрия мистара, Россия сүүмүр-
дэммит хамаандатын челинэ,
эдрдэргэ Европа 7 тогуллэх
чемпионната, Аан дойду мичат-
тарын 2 тогуллэх чемпионната,
Европа дахталырын 2 тогуллэх
боруонна призера, Россия
дахталырын 2 тогуллэх чеп

пионата Аастыг сылга 100 харахтаах дуобакка Россия суурмүрдэмтти хамаандатыгар киирэн Европа бастабыта Итин таһыны биридүүлээн бастыыр итин Дьокуускай куоракка ыһылыбыт Аан дойду кубогун итин улахын курактатан кыһаарынан буолар

Хамтук бичарар төрөштү
оролорун олохко ситиһилэринан
кынаттыан олорор Мария Ти-
мофеевна уонна Степан Тимофе-
евич Ноговицыннар эмээ иэки
мааны кыыстарга олоххо дуулу-
урдаах, үгүһү, элбэри билэр, ай-
мах-билэ дьонун убаастыр үтү-
дөн булга улааталларылар туох
баар кыахтарыни, биллэлэрин-
корүүлэрин, сатабылларын бы-
рытты биэрдиһэр. Ол үтүө
түмүктээх буолбута киһилэр
оролорун сэмэй ситиһилэригэ
чабылхайдык кистэр дэи биэр
былсан сыаналыгыны. Биллэ ту-
рар, мана барытылар дэи кэр-
гэн билэ туруктаах олохтоох, эи-
лээк-жолуктаах буоларын туһунар
кыл ара баһылыга сүүн оруолу
ылара саарбага суох. Онук
киһилэи дьон-сэргэ барыта
ыгыттыыр, төрөбүт улууһун
олор чэбири сайдарын туһунар
элбэх үлэни-хамнаһы ыытыт.
Сага тутууларынан ологу сириз-
диһип киһибитинэн Степан Ти-
мофеевич Ноговицын буолара
бичигини улахамтык астынна-
р. Киһи билгитин дарагы үлэ
үбүтүр сылдьар, элбэри онорор,
тутар былланирдаах. Онон уба-
астабыллаах Степан Тимофе-
еичи үбүлүйдээх үтүө күлүнэн
итиитик, истяһчык эрэрдэлээн
турамыт, өссө үрдүк ситиһи-
лэри баарыт.

Павел ФЕДОРОВ - Соного, суруулагч, СР културатын үгүмдэх үлэһитэ.

Профессор Г.П. Башарин төрөөбүтэ 100 сылыгар

**ҮБҮЛҮӨЙҮ ТЭРЭЭНИННЭЭХТИК
ЫЛТЫАХХА**

Сахалар бары кини туттар, бийикти, чуратчылар, чулуу дөөлүтүгүн бийиргестер, сахалар тастагыннан исторический наука догматка буулуут, профессор, РФ уюна СР шувалынан дентеле, АЕКулаковский аатынан Государственный бирконийиз лауреата Георгий Прокопьевич Башарин 2012 сылта торобуте 100 сылта буолар.

Юни 1912 с. худун тутар 21 күнүгэр билингтивэн Чурапчы улуусун Сыман нэһилиигин Чыадаҥа алаһыгар албох оҕоох Баһаарыгар дьэс кэрэгистэригэр иккис ордон күн сирин көрбүтэ. Георгий уул улахан оҕо буолан, иһигэр өлбүтүн кини артыгыга тутуах көмөлөөһөчүкү буолбута. Кини саныгар үгүс түбүк сүктэриллибитэ. Ол курдук, асастаһына, ынах ыһына, сүөһү аһатыһыта, хотон, дьэс көрүүтэ, огу талынан кыра бырааттарын, балыстарын көрүүтэ-хараһыта - барыта кини эбэхинэнэ. Олус дьаһынтык олохтуттара, таһыстарын үксүн төрөс тириистигэр тиктиллэрэ. Аҕа Ворукуһиай үөһө суох эрэри, айыллаттан адаммыт олохтоох өйүнэн, үгүс майгытынан билгэн-көстөн, бар дьон ыһытабыһыл ыстара. Кини тоһо да кыһаһаалахтык олордор, уолун Дьуһур баатын учуоттаан 1927 с. уул 17 сааһагар Сыман нэһилиигэр Булуһаахтаах оскуолатыгар үөрэххэ бигэрэ. Үөрэххэ барыаах уол, төрөбүт алаһыттан, Чыадаһытан, 8 км ыраах сиртэн кыһаһары-сайыһары сатыы сыһыан үөрэнэр. Айыллаттан талаһыах буолан тоҕус сыл үөрээн, 26 сааһыгар 1938 с. Москваҥа Карл Кибикет аатынан госуларственай педиагистугу туйуһуку бүтэрэр. Үөрөһүн бүтэрээт, көлөн Дьукуускайа педиагистуг сир-шай преподавателлэн үлүһүр. Оҕолорго педиагистуг куорат общественной, культурнай уопсай дьуһунай хилиинэн буолара. Манан ыһыттар бары үлүһүрэ Георгий Прокопьевич биир актыа-

бынай кыттааччынан буолара
Элбэх мунууахха, биэчэргэ тым
этэрэ, кэни этиитин бэрээ сэгээр-
тэн уопуа суолга биэрэн исталла-
рар.

Георгий Прокопьевич үлэтин үлэвин 1943 с. баара-суора 31 саа-тааар айлааннаах уонна аатыр-батыр "Үс саада реалына-сырдатааччыта" дээн темаҕа кандидатскай диссертационна суруйан, истори-ческэй наука кандидаттын степен-нин ылыбата уонна тутта доктор-скай үлэтин саҕалаан 1960 с. Саха сиртэр аграрнай сыйыаннаһыла-лар тустарынан темаҕа доктор-скай диссертационна ситиһилэ-эхтик көмүскэбит уонна саха-ларга бастакы истэрическэй нау-ка докторын степенин ылыбата. Кэпи төһө дараны экскорттоҕо, аҕардыбыла күбөсүтүн иһин, булгуруйбат кытаанах санаатын күүһүнэн "ичигиэр үлэтин ыһысгыбаттар. Г.П.Вашарин ба-рыта 527 бэчээтигэй үлэни, ол иһигэр 19 монографияны суруйан бар дьонугар хаалларда, кэпи са-хатын норуотун иһигэр, кэпи сайдыарыгар сүдү үлэни үлэтибэ-тэ, айыла-туһута, мөккүсүтэ, олоҕо кылларистыта. Ол иһин норуот иһини умнубат, иһинэ-хэ сүтүрүөдө.

Бу улуу киһибит аатын билигин Сылган орто оскуолата иккестэ-хтик сүтөр. 1992 с. учууга тириэр күүстэрэниэ Г.П.Баширин үөрэммит оскуолатын Вулгуныахтаахтан көһөрөн аялан начальнай оскуола оҥорбуттара. Ол оскуолага кэирэн Георгий Прокоспиевич аан бастаы үөрэммит кыһаһын, кэни оҥорбут паартата хинни турбутун, үөрэммит оскуоһага иккестэн тыһын ылыһытын көрөн сүрдээһин үөрөн-көтөн астыһан барбыта. 1993 с. сарылаан оскуола бастыт ылуускунитар сый айны профессор Г.П.Баширин аатынан биксэниэ лауреата таһырдылар. Ол сыттан сарылаан оҥолору на-уада сыйһарар сыттан бастаан оскуола иһинэн, онтон кэлиһэн кэмгэ республика таһымынан "Баширин аатыһары" научнай

практической конференции вы-
ступил

Оскуула коллектива сангайм олгожо куддуронга аймак орутта-ах улэви ыыттар. Ол курдук, 1977-1990 ес. нуучча тылын улэви литературатын дингизтен уорэтэр кыластар аһылыбылгытара. 1990 с. "Орган эколэстическай культу-рага лэтин уоронга, сайыллал-ры" дээн программаны ыһыан эколэстическай кайбасканы улэви ыыттар. 1993 с. эколэстическай уоронгоһонинга республикатаага эксперименталнай площадка бу-олар. Ол улэви сэттинэһэстэстэ түмүктээн 1997 с. орган эколэстическай уоронгоһонинга социалнай-экономическай комплекс буолан педагогическай наука кандидат Е.Д.Макаров автордуга авторскай оскуула статуһун ыһыта. 2001 с. медрасститут кыһын бээр кыра медраспитскай академия филиалга аһыллар. 2004 с. республика агро-профилерокалнай оскуодаларын сэттинээр күүрэн агротехнологическай оскуула статуһа ыһыллар.

Оскулун түүдүгсөөх үлгэр саймаланан, Россия Президентин малтүбүнсөөх графич хаанаабыла буулбута, манна айымтайаах-тык үлэллир учууталлар эмиз Россия, Саха Республикатын бастыг' учууталларынан даатма-мыггара албыр этөр Ааспыт үөрөх сыйын түмүтүнэн начальнай оскуола учууталларын үлгү үрдүктүк сыйалалын лауреат атын ылан "Кивилэртин Россия юэн туттар" юенигэр юуллур-линэз Оскуола эмиз сыйын суб-уручу Ведущие образователь-ные школы России" националь-най реестриг киирдэ Билигин оскуола коллектива, нииликчи олохтоохторо биир дейдулаахпыт билигини жам уһулдугунаах учу-оһайын, саха саврылын, профес-сор Г.П.Башарын 100 сыллаах үбүлүбүн үлгүр өсөө үрдүк сый-тывилэртээх көрсөүрү болгоһун.

А.М.МАКСИМОВ,
Г.П.Баенарин атындағы Сыртқы
орто-оскулатын директоры.

МУНИЦИПАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ "ЧУРАПЧИНСКИЙ
УЛУС (РАЙОН)
РАСПОРЯЖЕНИЕ

от 9 марта 2011 г.
О проведении периодического годового технического осмотра тракторов, прицепов к ним, других самоходных и специальных дорожно-строительных машин в 2011 году.

Для определения оценки технического состояния тракторов и других самоходных машин, уточнения их численности, принадлежности и иных регистрационных данных, осуществления мероприятий по профилактике происшествий:

1. Провести с 14.03.2010 г. по 28.05.2011 органами (ИИ) издателя Госехнадзора Сиднев В.Н. годовой технической осмотр тракторов, прицепов к ним и самоходных дорожно-строительных машин,

2. Утвердить график проведения годового технического осмотра по всем юридическим лицам независимо от форм собственности и фактического лица (Приложение №1)

3. Всем главам МО поселений и руководителям предприятий, учреждений, организаций всех форм собственности в срок до 15 марта 2011 г. подготовить к техническому осмотру тракторы, прицепы к ним, другие самоходные и специальные дорожно-строительные машины;

4. Данное распоряжение опубликовать в уездной газете "Самарский вестник".

С.И. ЯКОВЛЕВ,
Глава муниципального образования

ПЛАН-ГРАФИК

Наименование предприятия и место	Место проведения	Дата проведения
С. Арылах	С. Арылах	14 марта
С. Кытамах	С. Кытамах	15 марта
С. Сялзи, уч. Улахи-Кула	С. Сялзи	16 марта
Уч. Тей, Уч. Борз	Тей, Борз	17 марта
С. Ченпэра, СКПК «Ченпэра»	С. Ченпэра	21 марта
С. Толоон	С. Толоон	22 марта
С. Мугудай	С. Мугудай	23 марта
С. Мындагай, СКПК «Мындагай»	С. Мындагай	24 марта
С. Мырзата	с. Мырзата	25 марта
С. Ожугун, Диней №14	С. Ожугун	28 марта
С. Чалар	С. Чалар	29 марта
С. Хайлсмыт	С. Хайлсмыт	30 марта
С. Халар	С. Халар	31 марта
С. Дирин, ООО «Агро-МТС», Мэл-си	С. Дирин	1 апреля
С. Тей-Дирин	С. Тей-Дирин	4 апреля
С. Болтоно	С. Болтоно	5 апреля
С. Хатылы	С. Хатылы	6 апреля
ПО «Мааракчарой»	Гарга	7 апреля
ООО «Чурапчастрой»	Гарга	8 апреля
Финнал ГУП ЖХХ	База ЖХХ	12 апреля
ОАО «Мехелатор»	База ГИМК	13 апреля
ЦУБ	База ЦУБ	14 апреля
ООО «Дорострой»	База «Дорострой»	15 апреля
ОАО «Дороги-Чурапчи»	База «Дороги-Чурапчи»	16 апреля
РЭС	База РЭС	27 апреля
ЦУБ, УНО, ЧСП	УНО	28 апреля
Финнал «Саягадектоа»	Телеком	29 апреля
ДОК, ЧТИФКиС, ФРССШ	ЧТИФКиС	4 мая
Урда-Кузур	Урда-Кузур	5 мая
Уорза	Уорза	6 мая
С. Чурапча	С. Чурапча	С.16.27 мая

Понедельник, 14 марта	Вторник, 15 марта	Среда, 16 марта	Четверг, 17 марта	Пятница, 18 марта	Суббота, 19 марта	Воскресенье, 20 марта
05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости 09.05 Контрольная закупка 09.40 Жить здорово! 10.50 ЖКХ 11.45 Женский журнал 12.20 Модный приговор 13.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.20 Понять. Простить 15.20 Хочу знать 15.50 Т/с "Обручальное кольцо" 16.50 Федеральный судья 18.20 Т/с "След" 19.00 Давай поженимся! 20.00 Жди меня 21.00 Воем 21.30 Т/с "Возмездие" 22.30 Поединки: "Вербовщик" 23.50 Т/с "Следствие по телу" 00.40 Х/ф "Клик: С пультом по жизни" 02.40 Х/ф "Последняя истина"	05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости 09.05 Контрольная закупка 09.40 Жить здорово! 10.50 ЖКХ 11.45 Женский журнал 12.20 Модный приговор 13.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.20 Понять. Простить 15.20 Хочу знать 15.50 Т/с "Обручальное кольцо" 16.50 Федеральный судья 18.20 Т/с "След" 19.00 Давай поженимся! 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 Т/с "Возмездие" 22.30 Поединки: "Вербовщик" 23.50 КВН. 50 виртуальных игр 00.50 Х/ф "Идентификация" 02.30 Х/ф "Одинокая белая женщина"	05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости 09.05 Контрольная закупка 09.40 Жить здорово! 10.50 ЖКХ 11.45 Женский журнал 12.20 Модный приговор 13.20, 04.00 Детективы 14.00 Другие новости 14.20 Понять. Простить 15.20 Хочу знать 15.50 Т/с "Обручальное кольцо" 16.50 Федеральный судья 18.20 Т/с "След" 19.00 Давай поженимся! 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 Т/с "Возмездие" 22.30 Среда обитания 23.50 Д/ф "Егор Гайдар. Окаленные дни" 00.50 Х/ф "Крадущийся тигр, затаившийся дракон" 03.10 Т/с "Вспомни, что будет"	05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости 09.05 Контрольная закупка 09.40 Жить здорово! 10.50 ЖКХ 11.45 Женский журнал 12.20 Модный приговор 13.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.20 Понять. Простить 15.20 Хочу знать 15.50 Т/с "Обручальное кольцо" 16.50 Федеральный судья 18.20 Т/с "След" 19.00 Давай поженимся! 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 Т/с "Возмездие" 22.30 Человек и закон 23.50 Судите сами 00.50 Х/ф "Паранормия" 02.40 Х/ф "Новинский"	05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости 09.05 Контрольная закупка 09.40 Жить здорово! 10.50 ЖКХ 11.45 Женский журнал 12.20 Модный приговор 13.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.20 Понять. Простить 15.20 Хочу знать 15.50 Т/с "Обручальное кольцо" 16.50 Федеральный судья 18.20 Т/с "След" 19.00 Давай поженимся! 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 До Ре: Игорь Крутой 23.40 Х/ф "Золотое сечение" 02.40 Х/ф "Лондон" 04.30 Т/с "Вспомни, что будет"	05.45, 06.10 Х/ф "Убить Шенка" 06.00, 10.00, 12.00 Новости 07.20 Играй, гармонь любимая! 08.10 Мультфильм 09.00 Умницы и умники 09.40 Слово пастыря 10.10 Сmaak 10.50 Вкус жизни 12.15 Среда обитания 13.20 Кумиры 14.20 Х/ф "Дети Дон Кихота" 15.50 Россия от края до края 16.50 Кто хочет стать миллионером? 17.50 Т/с "Общая терапия" 19.50, 21.15 Фабрика звезд. Возвращение 21.00 Время 22.30 Проекторперископ 23.10 Детектор лжи 00.10 Х/ф "Превосходство Борна" 02.10 Х/ф "Таттака" 04.10 Х/ф "Страх как он есть"	06.00, 10.00, 12.00 Новости 06.10, 08.20 Мультфильм 06.40 Анимационный фильм "Дом-монстр" 09.10 Здоровье 10.10 Непутевые заметки 10.30 Пока все дома 11.30 Фазенда 12.15 Д/ф "Индийские йогии среди нас" 13.15 Х/ф "Принцесса на бобах" 15.20 Х/ф "Тулси" 17.10 Х/ф "Лучший друг моего мужа" 19.00 Жестокие игры 21.00 Время 22.00 Х/ф "Призраки" 00.20 Х/ф "Король-рыбак" 03.00 Т/с "Вспомни, что будет"
05.00 Утро России 09.05 Д/ф "Последний роль. Георгий Юматов" 10.00 О самом главном 11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести 11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва 11.50 С новым домом! 12.50 Т/с "Маршрут милосердия" 13.45 Дежурная часть 14.50 Т/с "Кулагин и партнеры" 16.50 Т/с "Ефросинья. Продолжение" 17.55 Т/с "Все к лучшему" 18.55 Т/с "Институт благородных девиц" 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Голубка" 23.50 Вести+ 00.10 Х/ф "Кризис среднего возраста"	05.00 Утро России 09.05 Д/ф "Русская народная группа "Бони М" 10.00 О самом главном 11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести 11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва 11.50 С новым домом! 12.50 Т/с "Маршрут милосердия" 13.45 Дежурная часть 14.50 Т/с "Кулагин и партнеры" 16.50 Т/с "Ефросинья. Продолжение" 17.55 Т/с "Все к лучшему" 18.55 Т/с "Институт благородных девиц" 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Голубка" 23.50 Вести+ 00.10 Х/ф "Обманщик" 01.55 Горная десятка	05.00 Утро России 09.05 Д/ф "Засекреченный герой Советского Союза" 10.00 О самом главном 11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести 11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва 11.50 С новым домом! 12.50 Т/с "Маршрут милосердия" 13.45 Дежурная часть 14.50 Т/с "Кулагин и партнеры" 16.50 Т/с "Ефросинья. Продолжение" 17.55 Т/с "Все к лучшему" 18.55 Т/с "Институт благородных девиц" 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Голубка" 23.50 Вести+ 00.10 Х/ф "Мажестик"	05.00 Утро России 09.05 Д/ф "Мистерия жизни. Народный художник Илья Глазунов" 10.00 О самом главном 11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести 11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва 11.50 С новым домом! 12.50 Т/с "Маршрут милосердия" 13.45 Дежурная часть 14.50 Т/с "Кулагин и партнеры" 16.50 Т/с "Ефросинья. Продолжение" 17.55 Т/с "Все к лучшему" 18.55 Т/с "Институт благородных девиц" 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Голубка" 22.50 Поединки 23.50 Вести+ 00.10 Х/ф "Близкие враги"	05.00 Утро России 09.05 Мусульмане 09.15 Мой серебряный шар 10.10 О самом главном 11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести 11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва 11.50 С новым домом! 12.50 Т/с "Маршрут милосердия" 13.45 Дежурная часть 14.50 Т/с "Кулагин и партнеры" 16.50 Т/с "Ефросинья. Продолжение" 17.55 Т/с "Все к лучшему" 18.55 Т/с "Институт благородных девиц" 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Голубка" 22.50 Х/ф "На крыше мира" 00.55 Х/ф "Любовь по правилам... и без"	05.10 Х/ф "34 скорый" 06.45 Вся Россия 06.55 Сельское утро 07.25 Диалоги о животных 08.00, 11.00, 14.00 Вести 08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва 08.20 Военная программа 08.50 Субботник 09.30 Города 10.05 Комната смеха 11.20 Дежурная часть 11.50 Честный детектив 12.20, 14.30 Т/с "Была любовь" 16.15 Субботний вечер 18.10 Десять миллионов с Максимом Галкиным 19.10, 20.40 Х/ф "Проездной билет" 20.00 Вести в субботу 23.40 Дежурная 00.15 Х/ф "Служитель закона"	05.00 Х/ф "Пять минут страха" 06.40 Сам себе режиссер 07.30 Смехопанорама 08.00 Утренняя почта 08.40 Сто к одному 09.25 Города и Вести 10.20 Неделя в городе 11.00, 14.00 Вести 11.10 Д/ф "Последняя гастроль Джо Дассена" 11.50, 14.25 Т/с "Была любовь" 14.20 Вести-Москва 16.00 Сметаться разрешается 17.05 Танцы со звездами 20.00 Вести недели 21.05 Х/ф "Домработница" 23.00 Специальный корреспондент 00.00 Геннадий Хазанов. Повторение пройденного 00.30 Х/ф "Смертный приговор"
11.00, 13.30, 18.15 Все включено 11.55, 06.55, 07.45 Моя планета 13.00, 15.00, 18.00, 23.15, 06.15 Вести-Спорт 13.15, 17.40, 04.00, 07.30 Вести.ли 14.25 Индустрия кино 15.10 Вести-Спорт. Местное время 15.20 Страна.ли 16.35 В мире животных с Николаем Дроздовым 17.10, 06.25 Наука 2.0 18.45 Шорт-трек. Чемпионат мира. Трансляция из Веллсборна 20.00 Биатлон. Чемпионат мира. Трансляция из Ханты-Мансийска 22.45 Биатлон с Дмитрием Губерниевым 23.30 Х/ф "Солдаты фортуны" 01.25 Хоккей. КХЛ. 1/2 финала конференции "Запад". Прямая трансляция 04.15, 10.10 Неделя спорта 05.10, 09.05 Top Gear	11.00, 13.30, 21.05 Все включено 12.00, 05.20, 09.10 Top Gear 13.00, 15.00, 18.00, 22.05, 04.15, 06.30 Вести-Спорт 13.15, 17.40, 04.00, 07.50 Вести.ли 14.30 Биатлон с Дмитрием Губерниевым 15.15, 06.40, 08.05 Моя планета 17.10 Наука 2.0 18.15 Неделя спорта 19.10 Х/ф "Солдаты фортуны" 22.20 Основной состав 22.55 Хоккей. КХЛ. 1/2 финала конференции "Восток". Прямая трансляция 01.15 Профессиональный бокс. Дмитрий Сухотский (Россия) против Хосе Альберто Клавиро (Аргентина). Трансляция из Кемерово 02.05 Х/ф "Ликвидатор"	11.00, 13.30, 18.15 Все включено 11.55, 05.05, 09.55 Top Gear 13.00, 15.00, 18.00, 21.35, 04.15, 06.10 Вести-Спорт 13.15, 17.40, 04.00, 08.20 Вести.ли 14.30 Основной состав 15.15, 08.35 Моя планета 17.10 Технологии спорта 18.55 Х/ф "Ликвидатор" 21.55 Волейбол. Чемпионат России. Мужчины. "Локомотив" (Новосибирск) - "Зенит-Казань". Прямая трансляция 23.45 Профессиональный бокс. Владимир Кличко (Украина) против Эдди Чамберса (США). Трансляция из Германии 00.50 Хоккей России 01.25 Хоккей. КХЛ. 1/2 финала конференции "Запад". Прямая трансляция 04.35 Рейтинг Тимофея Баженова 06.20 Баскетбол. Единая лига ВТБ. УНИКС (Россия) - "Хонка" (Финляндия)	11.00, 13.30, 18.15 Все включено 11.55, 05.10, 08.50 Top Gear 13.00, 15.00, 18.00, 21.45, 04.15, 06.15 Вести-Спорт 13.15, 17.40, 04.00, 07.30 Вести.ли 14.30 Спортивная наука 15.15, 06.55, 07.45 Моя планета 17.10 Рейтинг Тимофея Баженова 18.50 Биатлон. Кубок мира. Спринт. Женщины. Прямая трансляция из Норвегии 20.30 Николай Фоменко и Виталий Петров в программе "Гран-при с Алексеем Поповым" 22.05 Биатлон. Кубок мира. Спринт. Мужчины. Прямая трансляция из Норвегии 23.45 Хоккей. КХЛ. 1/2 финала конференции "Восток" 02.05 Х/ф "Предельная глубина" 04.35 Темный лес 06.25 Наука 2.0 09.55 Технологии спорта 10.25 Основной состав	11.00, 13.30 Все включено 11.55 Top Gear 13.00, 15.00, 18.00, 23.35, 04.30, 07.15 Вести-Спорт 13.15, 17.40 Вести.ли 14.30 Технологии спорта 15.15 Наука 2.0 15.45 Х/ф "Ликвидатор" 18.15 Биатлон. Кубок мира. Спринт. Мужчины. Трансляция из Норвегии 20.00 Х/ф "Предельная глубина" 21.55, 23.55 Прыжки в воду. Этап Мировой серии. Прямая трансляция из Москвы 01.25 Хоккей. КХЛ. 1/2 финала конференции 04.00, 08.30 Вести.ли Пятница 04.50 Вести-Спорт. Местное время 04.55 Николай Фоменко и Виталий Петров в программе "Гран-при с Алексеем Поповым" 06.10 Профессиональный бокс. Дмитрий Сухотский (Россия) против Хосе Альберто Клавиро (Аргентина). Трансляция из Кемерово 07.25, 09.00 Моя планета 10.30 Спортивная наука	11.00, 13.45, 06.40 Моя планета 12.05 Страна.ли 13.00, 15.00, 18.00, 23.35, 04.25, 08.30 Вести-Спорт 13.15 Вести.ли. Пятница 14.40 В мире животных с Николаем Дроздовым 15.30, 04.40 Вести-Спорт. Местное время 15.35 Индустрия кино 16.05 Х/ф "Предельная глубина" 18.15 Х/ф "Бой намертво" 20.10, 08.00 Перед боем. Дмитрий Пирог 20.40 Пляжный футбол. 21.50 Биатлон. Кубок мира. Гонка преследования. Женщины. Прямая трансляция из Норвегии 22.40 Прыжки в воду. 23.50 Биатлон. Кубок мира. Гонка преследования. Мужчины. Прямая трансляция из Норвегии 00.40 Хоккей. КХЛ. 1/2 финала конференции "Восток" 02.25 Футбол. Чемпионат Англии. "Эвертон" - "Фулхэм". Прямая трансляция 04.50 Проф.бкс.	11.00 Футбол. 13.00, 15.00, 18.00, 23.30, 05.25, 07.45 Вести-Спорт 13.15 Рыбалка с Радзиевским 13.25, 06.35, 07.55 Моя планета 14.30 Рейтинг Тимофея Баженова 15.15, 05.40 Вести-Спорт. Местное время 15.20 Страна спортивная 15.45 Х/ф "Гонимые" 18.10 Первый спортивный лотерея 18.15 Магия приключений 19.10 Прыжки в воду. 20.40 Пляжный футбол. 21.50 Биатлон. Кубок мира. Масс-старт. Женщины. Прямая трансляция из Норвегии 22.55 Биатлон с Дмитрием Губерниевым 23.50 Биатлон. Кубок мира. Масс-старт. Мужчины. Прямая трансляция из Норвегии 00.55 Футбол. 02.55 Х/ф "Кто я?" 05.50 Футбол Ее Величества 09.00 Футбол. Чемпионат Англии.
17.30 "Элфин куолга кумур кургуема" ("Татта" ТВ) 18.00 "Саха Сирэ" 18.15 "Аан айылгыга ай-ан..." ("Бэрдигэс" ТВ) 18.45 "Күннээн" 19.00 "Якутия" 19.15 "Харак дьаһгар". Духовная жизнь народа. Была эфир 20.15 "Федерация" 20.30 "Саха Сирэ-Якутия" 21.05 "Эргимтэ" 21.20 "Ады-луук мас". Айылгы сүлүсү 21.50 "Здоровье детей-инвалидов в будущем" 22.05 "Невыносимость в Якутии" 22.20 "Саха Сирэ-Якутия"	17.30 "Хотугу сүлүс": Төрөөбүт дөйүм 18.00 "Саха Сирэ" информационная бирини 18.15 "Всем миром, всем селом" ("Хангалас" ТВ) 18.45 "Күннээн": Уу-чүкүчү 19.00 "Якутия" информационная программа 19.15 "Нэтиэн" быһа эфир 20.00 "Бизнес-формула" 20.15 "Уус кыһага" 20.30 "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа 21.05 "Точка кипения" 21.35 "В мире музыки" 22.05 "Выбор недели" 22.20 "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа (по г. Якутску)	17.30 "Усууаана чабылхай дьомо" ("Заполярье" ТВ) 18.00 "Саха Сирэ" информационная бирини 18.15 "Табаны элбэтингэ тулу оһоруохха" ("Эдигээн" ТВ) 18.45 "Күннээн": Кулунан 19.00 "Якутия" информационная программа 19.15 "Социум" прямой эфир 20.00 "Тыа сирэ" 20.30 "Саха Сирэ-Якутия" 21.05 "Байаһа" 21.35 "Кинозалод" 22.05 "Вырастай-на" 22.20 "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа	17.30 "Хотугу сүлүс": Аан айылгы сүлүсү 18.00 "Саха Сирэ" информационная бирини 18.15 "Свое дело" (ТВ "Томпо") 18.45 "Күннээн" 19.00 "Якутия" информационная программа 19.15 "Диалог с властью" прямой эфир 20.00 "Хабаровский филиал НВК" Саха 20.30 "Саха Сирэ-Якутия" 21.05 "Технология" 21.20 "Урдэл" быһа эфир 22.05 "Выбор недели" 22.20 "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа (по г. Якутску)	17.30 "Геван" 18.00 "Саха Сирэ" информационная бирини 18.15 "Лесовичок" ("Чароит" ТВ) 18.45 "Күннээн" 19.00 "Якутия" информационная программа 19.15 "Парламентский вестник" 19.45 "Токсик" телемост 20.30 "Саха Сирэ-Якутия" 21.05 "ТВ-спорт": К 80-летию В.Л. Коннева 21.35 "Адыл олох кэрчиктэрэ" 22.05 "Невыносимость в Якутии" 22.20 "Саха Сирэ-Якутия" информационная программа (по г. Якутску)	17.00 "Филиал НВК в Москве" 17.30 "Тербыхатын астыахха" 18.00 "Истиг илдьит" 18.45 "От истоков в будущее" 70-летию М.В. Мучина 19.30 "Саха сирэ, Күннээн" информационная бирини 20.05 "Отчий дом" 20.50 "ГУП ЖКХ: вчера, сегодня, завтра..." 21.20 "ТВ-спорт: Канул тустуга А.Медведев турнира, I ч" 22.25 "Саха сирэ, Күннээн" информационная бирини	17.30 "Полярная звезда" телевизионный конкурс 17.45 "Пропеллер" 18.00 "Истиг илдьит" 18.45 "Даруа веру и талло" 19.15 "Уруу алыһа" 19.30 "Якутия. День за днем" информационная программа 20.05 "Большой репортаж большой республики" 20.35 "Сардаана" 21.05 "Праздник в нашем доме" 21.35 "ТВ-спорт: Канул тустуга А.Медведев турнира, II ч" 22.25 "Якутия. День за днем" информационная программа

Хайвот бэчээкэ бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээкэ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Сага олох" редакционной-издательской холбоһукка 11.03.2011 с. офсетка бэчээттеннэ.
Аадырһа: 676670, Чурапчы кал. Корн Маркс уул., 26 "а" Индекс: 54907. Хаймат нэһиэлэ устэ, оптуорунуһукка, чэппиэргэ уонна субуотала таһаар.

Сага олох

Автор суруттар эңилер санаа редакция позициялар малдин сеп түбатар буолбатах. Сурутка ыһыллар чалчылар кырдыастаактарыгар эппитини автор тус байета өтөр.

"Сага олох" хаһыат ыччакка аналлаах сыһарыыһа

Союуниар блоктара (Блок новостей)

ҮС НЭДИЭЛЭНЭН - ЫЧЧАТ ФОРУМА

11 эдэр киһи форумга бэлэмгин дуо?

Муус устар 1 күнүгэр Чурапчы улуусун ыччатын 2-с форума ытыллыһа. Быһырыыһы курдук, эмиз түөрт ("Ыччат уонна улуус социальнай-экономическай сайдыыта", "Ыччат уонна тыа хаһаайыстыбата", "Ыччат уонна мэнэ-бырайыактар", "Ыччат уонна туризм") хайысханан үлэ барыа. "Министр" дьалабыай оонньуу аастыт форумтан уратыта - күнү быһа буолуоҕа. Ол эбэтэр күн бастагы анарытар сүүмэрдир туур, оттон иккис анарытар - финал. Пляскаданан үлэлэр улуус дьаһалтатын, "Чурапчы" ТХПР актовай саалаларыгар, техническай колледжка уонна физкультура уонна спорт институтугар ытыллыахтара.

ЭДЭР СПЕЦИАЛИСТАР ТҮМСҮҮЛЭРЭ ТЭРИЛИННЭ

Чурапчы нэһилиэгэр үлэллэр, олорор эдэр дьон түмсүүлэрэ тэрилиннэ. Председателин "Айылыаан" Сынныалай күнү директора Петр Гуликс таһылына. Хас биридии тэриэтэттэн анал эппиэтинэстээх биридии киһи түмсүү сэбиэтигэр киирдэ. Түмсүү номнуо үс муһуаһы ытыт. Салгыы нэһилиэк ыччатын түмэр, ыччат бары хамсааһыныгар кыттыһар баҕа санаалаахтар. Оскотун, бу түмсүү туһунан истибэккэ хаалбыт буолааххына, эйиһин куруутун "Айылыаан" СК күүтэбит.

БОРОҕОННО ЧУРАПЧЫЛАР БАСТААТЫЛАР

"ТБПС" эбэтэр "Төлөй ыччатын төбөр сүрүгэ" хамаанда улууска КВН күрүр бастаан, регионнааҕы Саха КВН-га кыттан кэллэ. Кыттаары кыттан кыайылыах үрдүк аатын сүктэ.

Олунньу 25-26 күннэригэр Уус-Алданга Саха КВН регионнааҕы күрүр буолан ааста. Тааттааттан, Чурапчыттан, Горнайтан, Намтан уонна Уус-Алдантан бөртөн-бөртөр, бастыһытан-бастыһытан кыттыһылар. Бары түһүмүрү ааһан "ТБПС" хамаанда бастыкы миэстэни ылла. Иккис - "ЭС Style" Уус-Алдан хамаандата, үһүс - "Магарас маладьыастара" горнайдар буолулар. Бу үс хамаанда аны республикатааҕы Саха КВН-га кыттыахтара.

КОЛЛЕДЖКА - НАУКА КҮННЭРЭ

мохоттэи ытылар. Маны таһынан "Уран тыл" конкурса, педагогическай аарыһылар ытылыһылар.

Аастыт ытыа Техническай колледжка Наука декадага буолан ааста. Устудьуоннарга, преподавателлэргэ аналлаах араас дьаһал ытылыһына. Ол курдук, быһытапкалар, викториналар, библиотечнай уруоктар буолулар. Устудьуоннарга викторинага Коля Неустров бастаата. Үгэскэ кубулуйбут "Инники идэр харды" дьаннаучнай-практическай конференция быһылда үрдүк таһымга барда. Барыта үс секциянан устудьуоннар үлэлэрин көмүскэтилэр. Секцияларын Луиза Семенова, Саргылаана Стручкова, Мария Слепцова бастаа.

«Харды» анал бырайыага

"ПРОМПРОФИ" БЫРАЙЫАГЫНАН АЙАННААН ЭРЭБИТ

"Сага олох" хаһыат 2010 сыл сэттинньи ыйдааҕы нүөмэригэр тахсыбыт викторина түмүгэ тахсан. "Промпрофи" бырайыак (Ыччат форумун бастагы бырайыагы) кыттааччылар билинилэр.

Үрдүк кылаас оҕуруо-Дирин орто агрооскуолатыттан Сардаана Посельская, Амма орто оскуолатыттан Айсен Попов, Сергей Старостин, улуустааҕы гимназияттан Василина Захарова, Маша Холмоганова уонна

Саргы Павлова Нерюнгри куоракка "промышленность" дьан хайдаһын илэ харахтарынан көрүөхтэрэ. "Харды" аныгыскы нүөмэригэр киилэр санааларын үлэстиихтэрэ.

Одьулуннаабы 14-с №-дэ эх профессиональнай лицей хамаандата "Суохтаһы" тематын бэрт сэргэх иденнан өгөрбүттэр. Эһиги кэлигтэн уол табыарыстарыгар, кыыс дьүөгэлэригэр проблемаларын кэспиклэрин сценаны икки аңы арааран көрдөрдүлэр, прожектор уота арыллы түргэнник хардары-таары сырдатаан испитэ буоллар, нүөмэр өссө динамичнай буолуо эбит.

Бүтэйик "Холбоһуу" түһүмэххэ Чурапчылаагы техникескэй колледж устудьуоннара кыттынылар. Кинилэр өрүү баларыто кэлигэр сылдыар "Сумер"

ки" кэлигтэн Белла уонна Эдвард, "Спешал красавица" оҕуруйаттан Утуйаана уонна Приля, саха норуотун кизин туттар олохтоотуттан Ньургун Боотур уонна Туйаарыма Куо, хаһан да умнуллубат "Титаник" кэлигтэн Роза уонна Джек уобарастарынан бэриллибит теманы көрдөрдүлэр.

Конкурс кэлигтэн Николай Дьяконов председателлээх дьүүлүүр сүбө түмүктэри таһаарда. Очко ахсаанынан кыайылаагынан институт преподавателлэрин хамаандата табыста. Иккис миэстэни

КИСТЭЛЭНЭ...

Олунньу ыйга Тапталлаахтар күнүрүгэр ааптаах "Таптал кистэлэнэ" дьээн бэртээхэй тэрээһин буолан аастыга. Манна даҕатан эттэххэ, олунньу 14 күнэ-Сибэтиэй Валентин күнэ биһиэхэ арыллы сылтан бэртээх бэлиэтэнэр буолла. Онон бу күн үксүгэр эдэр дьон көбүлээһиннэригэр араас дыһал ытыгылар.

Быйыл Дьоккуускайдаагы култура уонна искусство колледжы устудьуона Семен Ноговицын "Таптал кистэлэнэ" дьээн аһаҕас оҕуруулар үлэтин билиһиннээн дьон-сэргэ дьүүлүүгэр таһаарда. Конкурс сараланыытыгар Чурапчылаагы эдэр ыҕыта бары сценала оҕуруулар орчимнээх муһунаһан хаһаан-имсэнэи барбыттарыгар мустубут көрөөччүлэр сэргэхсийэ, сэргии түстүлэр.

Семен таптал кистэлэнэ арыллар конкурсун алта түһүмэхтэн араарып, алта хамаанда кыттыһы ыыта. Алл баастаах "Алл маңнайгы көрсүһүү" түһүмэххэ улуустары гимназия учууталларын хамаандата кытына. Атылтары кытта тапталлаах, учууталлар билимнэри сөҕүтө суоҕа хароҕа бырааһылар дьээн бэлэттэххэ наада. Ол эрэн кырыллытар кэрэ куоластарынан устудьуон аймах помна буолбут "Сэргэлэх кыһалары" тигара доҕуһуолунан толорбүттара үгүс эдэр дьону доҕуһута. "Билсими" тематын Чурапчылаагы государственнай физкультура уонна спорт институтун устудьуоннара бэртээхэйлик арыллылар. Манна тапталлаах "Айылааммытыгар" дискотека түгүннэри чарыхайдык оҕуулаһылар. Ол тынан баран устудьуоннар сценоческэй култураларын таһымын көрүүнүктэрин наада эбит дуу дьээн санаа үөскэтэ. Бу икки нүөмэр кэлигтэн практиканнар Семен уонна Кирилл таптал тематыгар тэтик мөнүөттөр көрдөрөн дьону сэргэхсэтилэр.

Уһуе түһүмэхтэн институт преподавателлэри "Тапталы" дьээн ыарахан теманы олус үчүгүйдик арыллылар. Манна араас дойдута - Индия, Япония, Испания, Россия, Грузия, Англия, Саха сирин тапталлаахтар бэйэ-бэйэлэригэр таптал аһаҕас аһаҕас түгүннэригэр солбула сыдыан паараларынан бэртээхэйлик көрдөрдүлэр. Хамаанда эрдэттэн түмсэн бэлэмнэмтэ тутта көстөр, көстүүмнэри, танастара да оҕуруулуур.

"Арахсы" түһүмэхтэн С.А.Ноговицын оҕуруулар орто оҕурууларын учууталларын хамаандата көрдөрдө. Хамаанда олоҕо тыһыан туттан сахалыы ситилан оонньуутун саралаабыта көрөөччүлэр болдумтолорун тарта. Ордуу сэргэ кэлигэр биһиэхэ көстөн аастыгыт дьон бары сэргэхтэ.

Испания, Россия, Грузия, Англия, Саха сирин тапталлаахтар бэйэ-бэйэлэригэр таптал аһаҕас аһаҕас түгүннэригэр солбула сыдыан паараларынан бэртээхэйлик көрдөрдүлэр. Хамаанда эрдэттэн түмсэн бэлэмнэмтэ тутта көстөр, көстүүмнэри, танастара да оҕуруулуур.

Чурапчы орто оҕурууларын учууталлара, үсүһү институт устудьуоннара ытыгылар. Одьулуннаагы лицей хамаандата биһирэбил бирикэсэ тигистэ. Дьүһүгэр, конкурска тоҕус хамаанда кэлигтээһинтэн алтата эрэ кыттыгыта хомолтолоох.

Мэлдьи буоларын курдук, практикатын туттарар устудьуон үлэтигэр сыанабыл бэриллилэр. Дьүүлүүр сүбө мустан Семен Ноговицын үлэтигэр сааһаларын эттилэр. Киниэхэ сүбө-ама биэрэн туран, "Таптал кистэлэнэ" үлэтин туйгуһун сыанаабытылар.

Онон Сементта, кэли иванки үлэтигэр, үөрөҕүр үрдүк ситиһиллэри баҕарыабыт!

Наталия ПУХОВА

Улуу Кыайыны уһансыбыттарга

АҔА ДОЙДУ СЭРИИТЭ-МИН АЙМАХТАРБАР

Г.И. Пономарев, А.Т. Кириллина.

Биһиги дьээн сэргэхсэһит олоҕо хаһыт айыл курдук бай историчалаах. АҔа дойдуга Улуу сэриигэ сылларга хос эһэлэрим Г.И.Пономарев, А.Е.Архипов уонна хос-хос эһэм Т.А.Кириллин Ардааһы уонна Илһити фронтта сэринтэһиһтэрэ. Дьаһа-хаһа оҕоһуутунан, аҔам төрөһүттэрэ иһэм эһэлэр, эһэлэр иһиттэ биир көлүмэ дьон.

Хос эһэм Архипов Афанасий Егорович (1921-1991 сс.) Ардаа Хаһалас улуунун 1 Дьоннон нэһилиэгэр сэмэ ыалта төрдүс оҕон күн сирин көрбүтэ. 1944 с. биир эһэ төрөбүт убайынан Сидор Егоровичтынан Илһити мугуларистарын утары сэриигэ ытырыһыбыт. Кыайыт көтөллөнө, фронттан эхтиһэн кэлэн, Эр-лэстэи төрүттээх Ильяна Мария Васильевна (1919-1983 сс.) ыал буолан, бэс оҕуруу төрөтөн, иһиттэ үөрэттэрэн олох суолугар аһаарбыттара, ол иһигэр мин эһэбин Анатолий Афанасевич Архипов-нааа. Хос эһэм үйэтин туһаа Ордон-новодевский оройуон Ленин аатынан колхозугар, кэли Покровскайдаагы ОПХ-га бухгалтердаабыта. Кэли АҔа дойдуга Улуу сэриигэ 2-с степеннээх орденнаа, "Исконны Кыайыы 30 сыл" оһтон да аһын үбүлүүһүнэи мэтээллэрдэ. Ус ыалла аһаарыт курдук экономист-бухгалтер иһитин талаһа уһаһын сыдыаһар. Мин эһэм Анатолий Афанасевич математика учуутала, СР үөрэтиитин туйгуна, методист-учуутал, "Улаһа туйгуһун иһит" мэтээллээх. Хос-хос эһэм Кириллин Тимофей Ан-

дреевич (1900-1942 сс.) Боотуруускай улуус Холтор нэһилиэгтэн төрүттээх. Сэриг иһиттэ "Тахсыбыт сардыг" колхозка бырабыллыһыттан чилиһээ эбит. Мин хос-хос эһэбин Ольга Илюковичтынан Кириллинаны (Смирнованы) (1906-1976 сс.) кытта ыал буолан бэртэ оҕуруу мугуларисттан иһиттэ: хос эһэм Александр Тимофеевич уонна кэли быраата Андрей киһи-хара буолбуттар. Тимофей Андреевич Кыһыл Армия кэлиһиттэр 1942 с. бэс ыйыгар ытырыллан Ардаа фронтта аһааһыт. Сталинград иһин кырыһыаһа олорон толук уурбут. Оһтон хос-хос эһэм

Т.А. Кириллина.

Ольга колхозка хонуу араас үлэтигэр үлэһиттэ, дьаһа да сүүрдүбүт. Сороһун иһин оҕуруу иһиттэ. Хос эһэм Гавриил Иванович Пономарев (1919-1983 сс.) Боотуруускай улуус 3-Хатаһы нэһилиэгтэн төрүттээх. Кэли сэриг иһиттэ хоту Муо-маа Хотуу сэгтэ кылаастаах оҕуруулар учууталыы сыдыабыт. Дойдугар Чурапчыла аһа уонна быраата оһоннор

төһөһө кэлэн, 1942 с. күһүнүгэр байыһынай сулууһаа ытырыһыбыт. 1-кы Украинскай фронт генерал П.С.Рыбалко саалайар 3-с танковай армиятыгар 120-с гвардейскай отделеһый саперлар батальоннарыгар отделение командирынан сыдыабыт. Ол батальону кытта Украинаттан Чехословакиянан, Польшанын эр-лэһи Берлингэ тийэ кырыһыбыт. По-люс Гавриил Иванович иһэм Кыһыл су-лус, АҔа дойдуга сэриигэ 2-с степеннээх орденнарыбыт "Хорсунун иһин", "Гер-манияны Кыайыы иһин", "Бойобуой үтүктэрин иһин", "АҔа дойдуга сэриигэ сылларга кыһыһыһа үлэтин иһин", албох үбүлүүһүнэи мэтээллэригэр, И.В.Сталинтан Махтал суругунан наараадалаһыта тахты да кэли хорсун буоһунун туоһулуулар. 1945 с. муус у-стар 28 күнүгэр Бранденбургскай бороһта таһыгар бойобуой соруулаһа толоро сыл-лааһааһыт баһырыбыт. Төрөбүт Чу-рапчылаагы эһэлтэх олоҕо эрлэһэн 38 сыл устата оҕуруу нуучка тыһыгар уо-на литературатыгар үөрөһүтэ, Чурап-чы, Кэлиһи оройуоннарыгар учууталла-абыта, Хатаһа директордаабыта. 1946 сыллаахха Диринг дедомутар Чурапчы-лаагы педучилищени бүтэрэн кэлэн үлэ-лигэ сыдыар эдэркэ Кириллина Алек-сандра Тимофеевныһын (1925-1968 сс.) көрсөн ыал буолбуттар. Түөрт оҕу-рууттан, иһиттэ, үөрэттэрэн уһаһыһыт

М.В. Ильина, А.Е. Архипов.

быттара Ордонно библиотекары, учуутал, быраас, предприниматель идэтин баһылаабыттара.

Мин аймахтарбар тыһы ветераннара эмэ бааллар. Ол мин аҔам Федор Федорович төрөһүттэрэ: Дарин Васильевна Ядреева (Москитина) (1928 с.) уонна эһэм Федор Николаевич Широков. Эһэм сэриг сылларга оҕу сыдыан Нам орой-уонугар Хамаһаттаа Ленин аатынан колхозка улахан дьону кытта тэһтэ сыл-лаан оҕо үлэһиттэ, куолаһа хомуйбу-тун, оҕуруу аһын үүннэриһитин мэтээх доҕуһа колхозчы. Эрлэ тулааһа хаһаан тийиһиһит-түгүннэһит аас-туор олох эрэй-иһи, сэриг кыһарыһыт эһиттэн-хаһаһыт билбит. Аймахтарыгар иһиттэн, үөрэ-һэн бөлөһүт, кэли учуутала буолбут, кэли РСФСР үөрэтиитин туйгуна, ты-һы, педагогическай үлэ ветерана. Дарин Васильевна "АҔа дойдуга сэриигэ сыл-ларга кыһыһыһа үлэтин иһин" мэтээллээх. Мин эһэбин Федор Николае-вич кытта 1973 с. холбостут. Эһэм Ардаа Хаһалас Хаһаһыттан төрүттээх. Кэли 1940 с. Дьоккуускайдаагы педагогическай училищени бүтэрэн наркомпрос аһаһы-лаһа Анааһы оройуонугар математика учууталынан үлэһиттэ. Кэли Дьокку-скай куоракка олохсуйан кэлигэ изда-тельствоһугар редактордаабыт. Саха АССР културатын үтүһтээх үлэһиттэ, ССРС Журналистарын соһуһун чилиһээ, тыһы уонна үлэ ветерана. "АҔа дойдуга сэриигэ сылларга кыһыһыһа үлэтин иһин" уонна албох үбүлүүһүнэи мэтээллэрдээх.

Мин аймахтарым АҔа дойдуга Улуу сэ-риигэ кэлигэр уоттаах сэриигэ да кыт-тыбыттара, тыһыла да Кыайыны уһан-сан аас-туор, кураан сылларга күүстээх үлэһи көрсүбүттэ. Кыайыт Ийэ дойдуга-ларын өстөөһүн чилиһтээхтик көмүскө-һүтүн тутустуулар. Барта махтал буол-лан кэли туттаһыт! Биһиги, 21-с үйэ ыч-чата, Кыайы туйугар аҔа көлүмэи оһор-бут хорсун быһыһыларын умнуо суоһа-аһыт, өйдүү-саныы сыдыар, үөрэтэр биһиги ытык иһиттэ.

Настя ПИЛОВОЙ

"Хардыы" сыһыарыы анал бырайыага: Суруналыыс идэ таларга көмөлөһөр

БЫРАЙЫАК СЫАЛА:

ТЕХНИЧЕСКАЙ ИДЭЛЭР

Техническай идэлэр диэн ханнык үөрэхтэри ааттыбыт? Ол курдук, промышленноска, техникада сыһыаннаах үөрэхтэри. Бу идэлэргэ үһүйдүлүбүтү ханна үлэли барарыт? Сиртэн хостонор баайдары онорон таһаарар тэрилтэлэргэ, мэҥэ бырайыактары тутууга. Техническай үөрэти бүтөрөн баран өссө Олох-дьаһах коммуналнай хаһаайыстыбатыгар үлэли барыаха сеп. Онон бүгүнгү бырайыактыынан Чурапчытаагы ОДКХ-гар ыалдьыттыбыт. Ыалдьыттарыт уонна сүбэһиттэриб - манна үлэлир эдэр специалистар.

ЭЛЕКТРИК ИДЭТЭ

ОДКХ хонтуоратыгар кэлэспин кытта ыччат лидерэ Афанасий Ефремов электрик Александр Ноговицыны кытта корсуйунердэ. Онон бастагы кэпсэтэр идэбит-электрик идэтэ.

Электрик идэтэ көрдөххө эрэ боростуой курдук. Электрик олоҕор иккитэ эрэ сыһар диэн баар. Бастагыта-идэтин талыгыта, иккитэ - сыһа туттунуута. Барыта быраабыла. Теорияны үчүгүйдик билбэккэ наада. Тус бэйэм кыра эрдэһиттэн ону-маны ха-сыһарбын, туу эмгит илээн, холбоон көрөрбүн собуллуурум, оскуолаҕа сылдьан саамай собуллуур уруогум физика этэ. Онон идэ таларга улаханник ыарыраппатарым. Идэлэрин тала иилик оролорго баарыам этэ, үөрэхтэригэр кыһаллан үөрэнэллэригэр. Электрик идэтэ - оҕо оонньуура буолбатах. Лаампаны эрэ илэр үлэ курдук санаамааха. Олус экипэтигэр эх. Билигин үйэ электрификация үйэтэ. Онон электрик идэтэ хаһан баҕарар перспективалаах үөрэхтэртэн хаалыа суоҕа.

Маны сурун: "Электрик олоҕор иккитэ эрэ сыһар: идэтин тала-рыгар уонна ыччаттар".

СУОППАР ИДЭТЭ

Суоппар идэтэ ОДКХ тэрилтэтигэр биэр тутаах үлэ. Манна кыра массыыналар таһынан, чох, нефть тизир массыыналар, трактордар тизирин быһаарыа су-буһааллар.

Транспортнай отдел начальнига Александр Кузьмин кэпсир:

- Ылан көрдөххө, билигин ким барыта суоппар. Ол эрэн үрдүк катэгориялаах, уопуттаах суоппар олус аҕыах. Холобура, крановщик идэтигэр анал үөрэхтээх киһи наада. Суоппар идэлээх киһи албах эрэри улахан массыыналарга сатаан суоппар булбат түгэннэрибт эмиз баар буолааччылар. Билигин ыччат техниканы сатаан хаһыспат. Алдьанна эрэ автосервиска идэһэн онтортороллор. Биллэн турар, ити барыта олох ирдэбилэ, сайдыыта. Ол эрэн суолга араас буолуоп соп буолуоҕа дии. Онон барытыгар болсум буолуохха наада. Уопуттаах суоппардарыт эдэрдэргэ наставник буолаллар.

Маны сурун: Техниканы хаһыда үөрэнээххэ, анал курстарга сылдьыахха.

СВАРЩИК-СЛЕСАРЬ ИДЭТЭ

Таһырдыа бытархан тымыһыага барыта муус кырыа буолбут дьон итигэр системаҕа үлэлээн букунайа сылдьаалларын үгүстэр көрөгүт буолуо. Ити сварщиктар, слесардар саахал тахсыбыт сиригэр үлэли сылдьааллар. Бүгүн да киһилэри эмиз таһырдыа көрүсүбүт. Дмитрий Решетников, Егор Захаров иккитэ "Чурапчытаагы техническай колледж выпускниктара. Биирдэрэ "газоснабжение", биирдэрэ "тепло-снабжение" идэтигэр үһүйдүлүбүт-тара.

- Колледжка үөрэнэ сылдьан ОДКХ практикабытын барыһыт. Үлэлииргэ олус интэриэһинэй. Ол эрэн ыарахан үлэ. Таһырдыа тымыһы да, сылаас да буоллун, саахал тахсыбыт сиригэр баран үлэлиибит. Билигин үөрэхтиги үрдэттиҥ ХИФУ-ка үөрэнэ сылдьабыт. Бу тэрилтэргэ үлэли кирибиппитин олох кэмсимэппит. Коллектив биер санаалаах, биер эйгэлээх. Онон үлэлииргэ да сугургу.

Киһилэр наставниктара Дмитрий Иванов уолаттар хайдах үлэлиилэрин кэтээн көрөр, сүбэ-ама буолар.

Салгыы бу идэ туһунан Семен Артемьев кэпсир:

- Колледжы кытта ыкса үлэ-лэһэбит. Билигин тэрилтэтигэр 7 выпускник баар. Практикаларын бараллар, онтон салгыы стажировка, онтон бэйэлэрин көрдөрлөхтөрүнэ, үлэ мистэтэ таһыстагына үлэргэ ылабыт. Анал программа-лаахпыт. Аварийнай диспетчерскай сулуусна дии баар. Онон 12 сварщик-слесардаахпыт. Коллективка аҕыах сылтан бэттэх эдэр-дэр киридилэр. Ханнык баҕарар идэтэ буоларын курдук, сварщик, слесарь идэтигэр тулуур, дуулуур, теорияны билии, уопут наада. Аҕа саастаах калүөнэ эдэрдэргэ наставник буолар. Онон эдэрдэрибт уопутуран эрэллэр.

Маны сурун: ОДКХ выпускниктары кытта үлэ-лэһэр анал программалаат.

ИНЖЕНЕР ИДЭТЭ

Техническай идэ ордук уолаттарга сыһыаннаах. Ол эрэн кыргыттар да күүстээх аҕардартан итэргэ суох үлэлииллэр. Бу тэрилтэргэ эдэр специалистар элбэхтэр. Олор-тон биирдэ-тэринэн производственной-техническай отдел инженерэ Мария Таныкова буолар. Салгыы киһилин кэпсэтэбит.

- Мин СГУ инженернай-техническай факультетын бүтэрибим. Билигин үлэбит - докумуон үлэтэ. Араас былааны, капиталнай өрөмүөннэри, сметалары, хочуолунайдар, итигэр системалар характеристикаларын ода. оҕоробут. Быһата ОДКХ биер саамай тутуах отдела - ПТО буолар. Отделбытыгар

Николай ШЕСТАКОВ, улуустаагы Дьарыктаах буолуу киһинин директора:

- 2009 с. "Үлэ ырыгар үөскэбит күчүмүрдэри туоратыыга" анал программа ылыныллан онно харчы көрүлүбүтэ. Бэйэтин дымалатын арыһыан баалаахтарга субсидия көрүлүр. Промышленнай оройуоннарга үлэли баралларыгар, үлэ бу-лалларыгар көмөлөһүбүт. Анал про-грамманы үөрэххэ бараллар. Аастыт сылга 8 киһи үөрэннэ. Үөрэхтэрин бүтэрэн баран үлэ булбака сылдьар эдэр дьонно, стажировка баралларыгар күүс-көмө буолабыт. ОДКХ тэрилтэтигэр бу сылга 14 үлэниикэ сайаапка түһэрибтэ. Промышленноска былырын Ойомоонто үс киһи баран үлэ-лэһэбитэ. Никителенскайга, Анаабырга баран бириискэлэргэ үлэлииллэр. Манна баралларыгар биһиэхэ учуокка ту-раллар, үөрэххэ ылабыт, ол кэннэ үлэли бараллар. Үлэ ситимнээхтик эрэ бардагына көдүүстээх буолар.

бүтэрэн баран үлэ булбака сылдьар эдэр дьонно, стажировка баралларыгар күүс-көмө буолабыт. ОДКХ тэрилтэтигэр бу сылга 14 үлэниикэ сайаапка түһэрибтэ. Промышленноска былырын Ойомоонто үс киһи баран үлэ-лэһэбитэ. Никителенскайга, Анаабырга баран бириискэлэргэ үлэлииллэр. Манна баралларыгар биһиэхэ учуокка ту-раллар, үөрэххэ ылабыт, ол кэннэ үлэли бараллар. Үлэ ситимнээхтик эрэ бардагына көдүүстээх буолар.

төрдүбүт. Начальниктыт Георгий Александров. Үөрэхтин бүтэрэн ба-ран манна стажировкалана калбитим. Үс ый үлэни-хамнаһы кытта билси-битим. Онтон үлэргэ ылабыттар. Кыыс-ка, уопсайынан, техническай идэ ыа-рахан. Теорияны билбэхтигин сон, от-тон практика өттүгэр ыарырабыт. Холобура, хочуолунайдарга, атын да объекттарга сатаан сылдьыбат буол-лахпыт дии. Уолаттарга быдан чугас. Инженер киһи физиканы, математи-каны, химияны уонна черчениены үһүлүмү билбэхтээх. Тус бэйэм ос-куолаҕа сылдьан идэбин талыттым. Онон оролорго этиэм этэ, эрдэгитэн идэни талар уонна онно сыһыаннаах предметтэргэ күүскэ дьарыктанар көдүүстээх. Коллективныт биер со-моз буолан үлэлииргэ үчүгэй. Аҕа калүөнэ куруутун күүс-көмө буолар. Идэбин үрдэтигэ хайаан да бара-быт. Техническай үөрэх инники кэ-киллээх.

Маны сурун: Инженер киһи физи-каны, математиканы, химияны уонна черчениены үһүлүмү билбэх-тээх.

Аграфена КУЗЬМИНА.

Түмүк

Биер күн билбэккэ ааста. Теһе да аҕыах киһини кытта кэпсэтэр-бит, техническай идэлэр тутастарынан билбэбит. Ону аһан идэ онгостон үлэли-хамсы сылдьар эдэр спе-циалистар, уопуттаах да үлэһиттэр санааларын иһиттибит. Ол буоллаҕа кэскиллээх этии. Онон бу суруйуу-тан туту эмэ саганы сөҕөрдөн быһаан диэн эрэнэбин.

Поэзия алыптаах киһиэтэ

Айсен НИКИТИН,
ДП Коркун аатынан ЧРОСИО
11-с кылааһын үөрэнээччигэ.

ТААЙ ЭЛБЭХ САНААНЫ МИИГИТТЭН.

Тула өттүм - таптал сырдык тапталтара,
Тыһынар тыһыным - таптал сылаас уоттара.
Түдүсү изилим тахсаар таптал дьолуттан,
Таайа, кэтэһэ хаалабын сырдыгы олохтуттан.

Эйигин таптааммын дууһам уоскуйдаар,
Эйиэхэ анаан муһура суох тоһоону анаама.
Элбэҕи көрдөрдүгэр, мин харахтарбар,
Элбэхтэн элбэҕи бэлэхтээтэриг тапталым уотугар...

Сүрэх, тапталым тугары тохтообот,
Санааттан санааны айар, биер сиргэ олоҕот.
Санаа тыһыны тоһоону үлэстэр,
Санаа тыһыны тоһоону үлэстэр.

Сүлүһүм сырдык уота чабыллыа умайара.

Манан хаарга кэтэһэ туурабын соҕотох,
Тапталым, нарын доҕорбун.
Муһабын букаатым эн тапталым сүрэххэр,
Махтанабын дьылыбар, эн курдук кыһыны көрсүбүтүм...

ДОБОТТОРУОМ, УМУМУН ОҕО СААПЫТЫН!

Сарсыардаагы сарыал баарын тугары,
Сүрэхтэр доботторум бааһар.
Хас түрүк, кыраутаарбыттыт биерэ,
Уолаттар, ол барыта саста сүрэххэ.

Дьоллоһуот күнүрүбүт да элбэхтэр,
Сырыһыарбыт да сүтүтэстэр,
Курулук идэ сылдьыахпыт улаабаха,
Биер да түгэни туора туттааха.

Биргэ сылдьан бултуурбут-алтыгырбыт,
Бойз күөһү өргүтүм тоҕорбут-хаһарбыт.
Вайанайбыт цөро-кото баайыттан бэрсэрэ,
Санааларбытын тэттэһэ олоҕор үлэстэрэ.

Мэниктээн аастыгыт курдулар

Тыа саргыһыан уонча уол сырсыһаалаһан,
Оонноһурубут биерэ мустан күн

Бэй тахсыгытын ойду оносто сүрүкэлээн.

Сир астыыр буолбуну тутулаатан -
Толтоочу толорбут онтоһултарбытын
Муһу тутан сыһыһарбыт,
Ити барыта санаабыр хат эрешлэр.

Бу мин саныыр санааларым буолаар,
Олоҕор улачуллубат хэрэ бэлэ түгүнүрүм,
Холоон сына суруйан кэпсирим.
Доботторуом, умумун оҕо саастыгыт!

